

ਸ਼ੇਖ ਫਰੀਦ - ਸਬਦ ੩੦

ਫਰੀਦਾ ਮੈ ਭੋਲਾਵਾ ਪਗ ਦਾ ਮਤੁ ਮੈਲੀ ਹੋਇ ਜਾਇ ॥

ਸਲੋਕ, ਸ਼ੇਖ ਫਰੀਦ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, ੧੩੭੯

ਫਰੀਦਾ ਮੈ ਭੋਲਾਵਾ ਪਗ ਦਾ ਮਤੁ ਮੈਲੀ ਹੋਇ ਜਾਇ ॥

ਗਹਿਲਾ ਰੂਹੁ ਨ ਜਾਣਈ ਸਿਰੁ ਭੀ ਮਿਟੀ ਖਾਇ ॥੨੬॥

ਸਾਰ: ਕਰਮ-ਕਾਂਡੀ ਰਸਮਾਂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਪਵਿੱਤਰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਭਾਵੇਂ, ਸੱਚੀ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਬਾਹਰੀ ਦਿੱਖ ਜਾਂ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਗਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਾਡੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਵਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਪੂਰੇ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਸਰੀਰਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸ਼ੁੱਧੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਉਮੈ, ਹੰਕਾਰ, ਜਾਂ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੈ। ਰੂਹਾਨੀ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਸਚ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੈ, ਇਹ ਨਿਮਰਤਾ, ਸਵੈ-ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਤੇ ਹਉਮੈ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਸਭ ਤੋਂ ਨਿਮਰ ਬਾਹਰੀ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਵੀ ਅਸ਼ੁੱਧ ਰਹਿ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਫਰੀਦਾ ਮੈ ਭੋਲਾਵਾ ਪਗ ਦਾ ਮਤੁ ਮੈਲੀ ਹੋਇ ਜਾਇ ॥

ਫਰੀਦ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਗਲਤਫਹਿਮੀ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਪੱਗ ਗੰਦੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਅਤੇ ਅਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਉਲਝਣ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਗਹਿਲਾ ਰੂਹੁ ਨ ਜਾਣਈ ਸਿਰੁ ਭੀ ਮਿਟੀ ਖਾਇ ॥੨੬॥

ਕਿਸੇ ਅਗਿਆਨੀ ਦੀ ਆਤਮਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੀ ਕਿ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਿਰ ਵੀ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਵੀ ਨੀਵਾਂ ਜਾਂ ਉੱਚਾ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਹੰਕਾਰ ਇਸ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। (੨੬)

ਤੱਤ: ਸੇਖ ਫ਼ਰੀਦ ਅੰਦਰੂਨੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਦਿੱਖ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹਦਿਲੀ ਅਤੇ ਕਠੋਰਤਾ ਵਿਚਕਾਰ ਫ਼ਰਕ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਆਪਣੀ ਪੱਗ ਦੇ ਗੰਦੇ ਰੋਣ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਹੈ, ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਦੀ ਅਸੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਮਝੀ ਗਈ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਬਾਹਰੀ ਦਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਸੇਖ ਫ਼ਰੀਦ ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਨਿਮਰਤਾ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਬੌਧਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸਿਰਮੌਰ ਅਤੇ ਸਜਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸਿਰ ਵੀ ਅੰਤ ਵਿਚ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਮਿੱਟੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

---

ਸਬਦ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿਨਇੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਅਮਰਦੀਪ ਸਿੰਘ

**Oneness In Diversity Research Foundation**

ਵੈੱਬਸਾਈਟ: [OnenessInDiversity.com](http://OnenessInDiversity.com)

ਈਮੇਲ: [onenessindiversityfoundation@gmail.com](mailto:onenessindiversityfoundation@gmail.com)